

El llenguatge

La bossa i la borsa

4/V/1978

Procedents d'una mateixa forma llatina, i obtingudes per vies diferents, posseïm en català els dos substantius bossa i borsa que són, doncs, formes paral·leles o al·lòtrops, tal com ho són cadira i càtedra, llec i laic, dret i directe, etc. Però com si no n'hí haguess prou amb aquesta doble forma, és corrent de recórrer encara a la forma del castellà, «bolsa» i, especialment, a diversos dels seus composts i derivats. I, d'altre banda, quan es volen evitar alguns d'aquests composts i derivats, no se sap fer, sovint, sinó utilitzant formes obtingudes arbitràriament de borsa en lloc de les que corresponen creades a partir de bossa com a mot primitiu. Per tot plegat, doncs, es tracta d'una família de mots que coneix vacil·lacions freqüents i sobre la qual són adequades algunes precisions.

El significat atribuït a la forma borsa és únicament el de «lloc públic on es fan les contractacions de valors mobiliaris, títols de crèdit, etc.». I els únics derivats que sabem veure que n'hàgim format són borsari (no «bursàtil»), incorporat a les darreres edicions del Diccionari normatiu, i borsista.

El terme més usual, doncs, és bossa amb el sentit de «saquet de pell, tela, etc. on es porten els diners», i tots els altres significats designant idees anàlogues i les que provenen del sentit figurat: una bossa de mà, les bosses de la roba que no cau bé, els cabals, etc. Dels nombrosos mots obtinguts de bossa ens interessen especialment els verbs formats amb diversos prefixos, com embossar (o embossar-se), desembossar (i reembossar així com els noms i adjectius obtinguts a partir d'aquets verbs. Tal com deïem, són força habituals formes com «embolsar» «reembolsar», «reembols», etc, que algunes vegades, havent-se hom adonat de llur impropietat, es veuen substituïdes per «emborsar», «reemborsar», «reembors» o «reemborsament», etc. Es, però, a partir del primitiu bossa que cal formar aquests mots: embossar, desembossar, reembossar; reembossament etc.

Embossar cas poc corrent, té dos homònims: embussar i emboçar. Embussar vol dir «obstruir» i emboçar «posar el boç (a un animal)» o bé, usat pronominalment, «cobrir-se part de la cara amb la capa o la bufanda».

Albert Jané